

GIUSEPPE PENONE ESERLERİ ÜZERİNDEN DOĞA VE SANAT İLİŞKİSİ

THE RELATIONSHIP BETWEEN NATURE AND ART THROUGH THE WORKS OF GIUSEPPE PENONE

Dr. Saime UYAR

Milli Eğitim İl Müdürlüğü, Kahramanmaraş/Türkiye,
ORCID : 0000-0001-8665-8038

Dr. Öğr. Üyesi. Mustafa Salim AKTUĞ

Hacettepe Üniversitesi Resim Bölümü, Ankara/Türkiye
ORCID : 0000-0002-4807-184X

Cite As Uyar, S. & Aktuğ, M.S. (2021). "Giuseppe Penone Eserleri Üzerinden Doğa Ve Sanat İlişkisi", International Academic Social Resources Journal, (e-ISSN: 2636-7637), Vol:6, Issue:28; pp:1247-1255

ÖZET

Sanat, her dönemde doğanın sanatla ilişkisini irdelemiştir. Doğa bağlamında üretilen sanatsal uygulamaların galeri mekânları dışına taşınmasıyla, 2000'li yıllarda çevresel sorunlara odaklanmaya dikkat çekmiştir.

Sanatçı için nesnelerin kendisi bir bakıma yalnızca sürecin esas olduğu eserlerin ürünüdür. Malzeme ile temas yoluyla insan ve bitkisel nesnelerin uzlaştırılması ve bu eylemin sürekli tekrarlanmasıyla, yeniden keşfedilen bir keşif hissi yarattığı düşünülmüştür.

Bu çalışmada, sanatsal üretimleriyle çağdaş sanatta doğa ve insan arasındaki benzerliğe odaklanan, doğayla diyalektik bir ilişki kurmakta ve her seferinde aynı malzemeye farklı şekiller vererek yaratıcı yönlerini ortaya koyan İtalyan bir heykeltıraş ve kavramsal sanatçı Giuseppe Penone'nin sanata yönelik çalışmaları incelenecektir.

Kaynağını doğadan aldığı eserlerinde, dünyevi malzemeleri şiirsel basitlikle kavramsallaştırarak dünyanın en önde gelen canlı heykeltıraşlar arasında yer almaktadır. İnsan ve doğa arasında güçlü bir bağlantı kuran Giuseppe Penone için doğa, yalnızca dış dünyadan ibaret değildir, onun içsel dünyasına giden bir yolculuktur ve sanatçı, kendisini bu doğa ile içselleştirmiştir. Doğadan esinlenerek yön verdiği sanatını, yine sanatı aracılığıyla ölümsüzleştirerek doğanın sonsuzluğuna vurguda bulunmaktadır.

Anahtar kelimeler: Sanat, doğa, ağaç, Giuseppe Penone

ABSTRACT

Art has examined the relationship of nature with art in every period. With the transfer of artistic applications produced in the context of nature outside the gallery spaces, art drew attention to focusing on environmental problems in the 2000s.

For the artist, the objects themselves are in a way only the product of the works in which the process is essential. The reconciliation of human and herbal objects through contact with material and the constant repetition of this action is thought to create a feeling of re-experiencing.

In this study, the works of Italian sculptor and conceptual artist Giuseppe Penone, who focuses on the similarity between nature and humans in contemporary art with his artistic productions, establishes a dialectical relationship with nature and reveals their creative aspects by giving different shapes to the same material each time, will be examined.

In his works originated from nature, he is among the world's leading living sculptors by conceptualizing earthly materials with poetic simplicity.

For Giuseppe Penone, who has established a strong connection between man and nature, nature is not only an outer world, it is also a journey to humankind's inner world, and the artist has internalized himself with this nature. He immortalized his art, which he guided by inspiration from nature, through his art and emphasized the eternity of nature.

Keywords: Art, nature, tree, Giuseppe Penone

1. GİRİŞ

Giuseppe Penone 3 Nisan 1947 doğumlu İtalyan heykeltıraş ve kavramsal sanatçısıdır. Penone 1968 yılında, doğduğu yere yakın Garessio ormanında profesyonel olarak çalışmaya başlamıştır. Germano Celant tarafından icat edilen "Arte Povera" adlı İtalyan hareketinin genç üyelerinden biridir. Penone, kuşağının en önemli sanatçılarından biri olarak bilinir. 1960'ların ve 1970'lerin sonlarından kalıcı bir etkisi olan avangard bir İtalyan sanat hareketi olan Arte Povera'nın bir üssü olarak başlayan kariyeri, güçten güçlenmeye başlamıştır. Arte Povera hareketi, yoksul ve doğal bir var oluşu temsil etmiştir. Daima bir sürekliliği bir yaşam döngüsünü benimseyen bir yaklaşım olmuştur. 2007 Venedik Bienali'nde yaptığı çalışmalar, uluslararası çağdaş sanatın seçiminde vurgulanmıştır (Tate, t.y.).

Piedmont'un Maritime Alpler'indeki kırsal bir bölgede doğan Penone, 1960'ların sonunda kendi kırsalındaki çocukluğunun geçtiği Piedmontese köyünde Garessio'yu çevreleyen ormanda çalışmaya başlamıştır. Sanatçı, bunu şu sözleriyle ifade etmiştir: "Kültürüm yok, sanat hakkında bilinçli değilim, sahip olduğum tek gerçeklik ve kimliğim, doğduğum yerin mahalli realitesi ile oldu." (Marts, 2015).

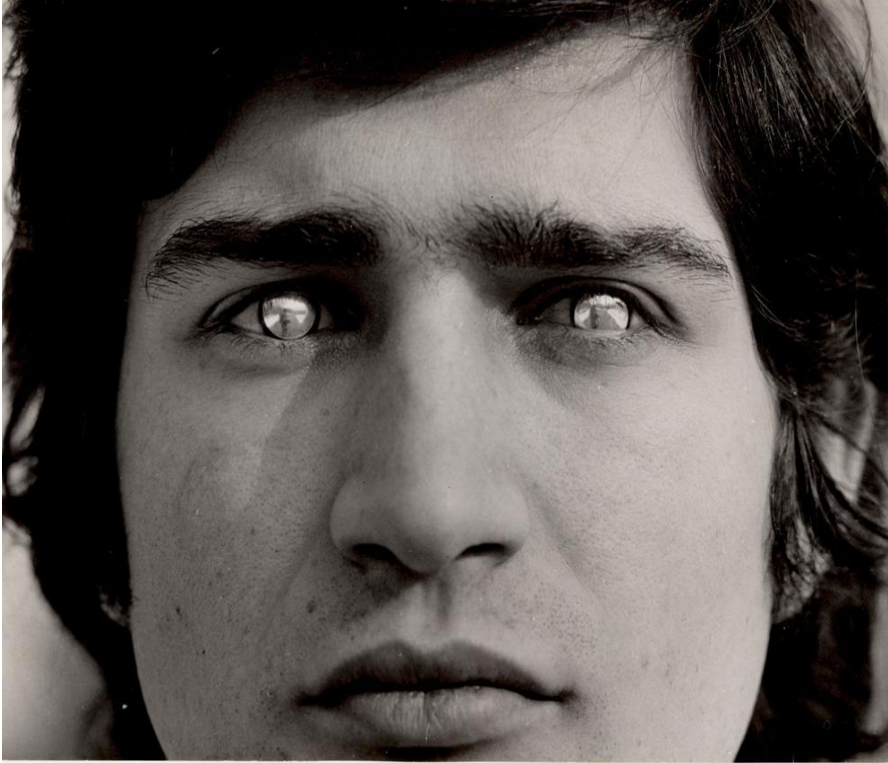
Kavramsal bir sanatçı olan Guiseppe Penone'nin çalışmaları öncelikli olarak insan ve doğa arasındaki ilişkiye odaklanmaktadır. Modern toplumdan uzak duran sanatçı, ağaçlar, ahşap, taş ve seramik gibi çeşitli organik malzemeler kullanmaktadır. İnsanoğlunun doğayla olan ilişkisini keşfetmeye başlayan sanatçı, sanat ile doğa arasındaki alanı aktif bir şekilde cesurca aktarmaya çalışmıştır. Eserlerinde doğa ile bütünleşme çabasında olan sanatçı, seçtiği organik materyallerden özellikle ağacın estetik yapısına ve niteliklerine odaklanmıştır.

Doğayla bütünleşen sanatsal üretimlerini, California ormanlarında 90 metreye ulaşan dünyanın en uzun ağaçları üzerinde çalışarak gerçekleştirmiştir. Düşen ağaçların içlerini kazır ve daha sonra bronz ve mermer amalgamlarına dönüştürdüğü eserleri doğa ve insan medeniyetinin bir harmonisi olarak sergilemiştir.

Ormanla iç içe bir yaşam sürdüren sanatçı, ormandan ilham alarak sanatını oluşturup şekillendirmeye odaklanmıştır. Sanatçı bunu şu sözleriyle ifade etmiştir: "Ormanın nefes aldığını hissediyorum ve ahşabın yavaş, acımasız büyümesini duyuyorum. Nefesimi kendimi çevreleyen yeşil dünyayla eşleştiriyorum." (Marks, 2015).

Arte Povera grubuna katılmasından yaklaşık 40 yıl sonra, ilk retrospektif sergisine katılmıştır. "Giuseppe Penone: Retrospektif Sergisi 1968-2004" (Centre Pompidou, 21 Nisan-23 Ağustos 2004) başlıklı bu gösteri, doğadaki müdahalelerden döküm parçaları ve duvar rölyeflerine kadar değişen çeşitli çalışma grupları sunmuştur. Sonuç, geleneksel heykelin teknik ve amaçlarının kombinasyonunu avant-garde duyarlılıkla izleyen sanatçının kariyerine ilişkin bir anketti. Penone gibi Arte Povera sanatçılarının retrospektifleri, hareketi ve Maurizio Cattelan'ın mizahı kuklaları gibi genç sanatçıların eserlerindeki etkisini anlamamıza yardımcı olur (Hunter, 2004).

Sanatçı, materyalinin evrenselliğini ve onun içindeki basit formlarla düşünmeyi tercih ederek sanatsal yapıtlar üretmiştir. Bir kasabada var olan bir ağaç veya bir kayanın, taşıdığı değer ile bir başka şehirde taşıdığı değer arasında hiçbir fark olmadığını ifade etmiştir.

Görsel 1. Rovesciare i propri occhi (Gözlerinizi tersine çevirin) 1970, İtalyan Kültür Merkezi

İnsan ile doğa arasında ilişki kuran sanatçı, 1970'lerin başında kendi bedeninin performansını fotoğraflayıp belgelendirerek sanatının ana konusunu oluşturmuştur. Bedenini bir özne olarak kullanmaya başlayan sanatçı, derisinin yüzeyinde çizdiği şekilleri yüzünün alçı kalıplarına veya duvar yüzeylerine aktarmıştır. Bu çalışmasında (Görsel 1.) Penone, aynalı kontakt lensler takmıştır. İzleyici, onun dünyaya baktığını ve gördüğünü zannetse de aslında o kördür ve anlamsız boş gözlerle bakmaktadır. Sanatçı bunu şu sözleriyle ifade etmiştir; "Sana bakıyorum ve hiçbir şey görmüyorum." (The Culturist, 2013).

Görsel 2. Torino'daki stüdyosunda Cedro di Versailles (Versailles Cedar) (2000-2003) çalışmasında Giuseppe Penone (b. 1947)

Doğayla iç içe duygusal ve metafizik bağlantıları keşfetmiştir. Çalışmalarında kullandığı materyalle duygusal bir bağ kuran sanatçı, ahşabın nefes aldığını ve bunu kendisinin hissettiğini açıklamıştır. Bir eserin modernliğinin onun materyali ile ilgili olmadığını savunmuştur. Ona göre teknoloji insan etkinliği tarafından üretilen bir materyaldir oysa ağaç, kaya gibi materyaller ise değişken değildir ve sürekli bir varoluş, devamlılık gösterirler.

Görsel 3. Giuseppe Penone, Ağaç (Ailanthus altissima) Ve Bronz,2008, Fotoğraf

Eserleri arasında “Continuerà crescere tranne cheel punto”, sanatçının elinin çelik bir dökümü ve genç ağacın gövdesini kavrayan alt kolu vardır. Belki yıllar geçtikçe metal etrafında yoğunlaşacak ve insanların doğal dünyayı sarması için çaba gösterdiğini değil, doğanın daima bizi kuşatması için geri döndüğünü gösteriyor. Organik büyüme ve değişimin yavaşça ifşa edilmesiyle insanlık döneminin hızını gidermek bir parça idi. “Nefesimi benim etrafımdaki yeşil dünyayla eşleştiriyorum, elime çevresindeki ağacın akışına karşı geldiğini hissediyorum.” (Marks, 2015).

Penone, materyalinin evrenselliği ve onun içinde anladığı basit formlarla düşünmeyi tercih ederek, bu köklü detayın lokalizmi konusunda temkinli davranmaktadır. Ona göre: “Sanatsal bir dil çok karmaşıksa, iletişim kurmak için kullanılamaz.” (Marks, 2015).

Çalışmalarında sıklıkla yer alan ağaçların adeta uvuzları ve cildi vardır. Sade ve estetiksel dönüşümleriyle üretilen bu ağaç formlarında başka bir dönüşüm geçirmiş ancak devam etmekte olan bir yaşam söz konusudur.

Görsel 4. Giuseppe Penone, Spazio di luce, Bronz ve Altın, Sekiz Element. Roma 2015, Gagosian Galerisi

Sanatçının L'albero delle vocali (Ünlüler Ağacı) (1999-2000) adlı eseri (Görsel 5), Paris'teki Tuileries Gardens'da kalıcı olarak kurulmuştur. Kamusal alanda sergilediği bu devasa ağaç, bir fırtına sonucu köklerinden sökülerek yerle bir edilmiş gibi görünmektedir. Ancak izleyicide düşünme ve sorgulamayı amaçlayan sanatsal bir yatırımdır. Doğaya hükmetmek istemeyen sanatçı, onu gözlemlemeyi ve sanatla ilişkilendirmeyi amaçladığını iddia etmektedir (Italianiaparigi, t.y.).

Görsel 5. Giuseppe Penone, L'albero delle vocali (Ünlüler Ağacı) (1999-2000), Paris'teki Tuileries Gardens'da. Kaynak: <https://italianiaparigi.wordpress.com/2010/04/25/1%E2%80%99albero-delle-vocali/>

Görsel 6. Giuseppe Penone, Yinelenen Orman (Ripetere il Bosco),1980-2014, Ahşap, Altı element, değişken boyutlar, kurulum görünümü, Musee de Grenoble,2014, Fotoğraf Archivio Penone 19 Eylül 2015

Ağaçları insanlarla eşleştiren Penone, ağaç heykelleri için; “Her şeyden önce, biri heykeltıraş olarak ve doğal malzeme ile çalışırsa, ona bir şekilde saygı duymaları gerekir. Madde ile çalışırsanız ona saygı göstermelisiniz. İçindeki ruhlara saygı göstermelisiniz. Çünkü malzemede her zaman bir ruh vardır.” ifadelerinde bulunmuştur.

Giuseppe Penone, çevrenin ve çevredeki peyzajın tasarımını göz önüne alarak sanatın, mimarinin, doğanın arasında bir diyalog yaratarak galeri içinde ve dışında sunulacak çalışmaları özenle seçmiştir. Kağıt üzerinde yapılan eserler, bronz ve mermerdeki büyük ölçekli eserler ve tek bir kum tanesinin hassas çoğaltılması, Penone'nin doğa sorunlarına duyduğu ilgiye dokunaklı bir rezonans verme bağlamda yer alır (Chateau la Coste).

Görsel 7. Idee di Pietra (Ideas of Stone)” by Giuseppe Penone, Karlsaue Park, Kassel

Idee di Pietra (Ideas of Stone) adlı eserinde; ağacın dalları arasında asılı duran, yerde ve havada olmayan bir yapı ile ayrılan taş, ışığın kuvvetini de üzerinde taşımaktadır. Toprağa kök salmış bronz ağaçlar üzerindeki taş, yer çekiminin sembolü olduğu ifade edilmektedir. Ağaç, Haziran 2010'da Kassel'deki Karlsaue'nun kenarında, uluslararası sanat sergisinin ilk eseri olarak kuruldu ve o tarihten sonra halk tarafından “Penone Ağacı” olarak anıldı. Vatandaşların taahhüdü ile Kassel için güvence altına alındı. Kassel halkı için “Penone Ağacı”ni koruma isteği kalıcı olarak sağlanmış oldu (Kassel Marketing, t.y.).

Görsel 8. Guiseppe Penone, Ombra di terra,1999, Tera cotta ve bronz,230x180x80 cm. (Art Observed)

Doğal unsurlarla çeşitli metodolijik formlar yaratan sanatçının çoğu eserinde ağaç kalıpları, dikkatlice dengelenmiş dal çerçeveleri ve ahşap formlar sık sık yer almaktadır. “Ombra di terra” adlı eserinde de (Görsel 8) kıvrımlı ağaç formlarından oluşan heykel görünümü hissi veren bir yapı söz konusudur (Art Observed, 2016).

Görsel 9. Guiseppe Penone, Patates (Patates), 1977, Baden- Baden, Staatliche Kunsthalle.

Kaynak: <http://46.101.25.223/en/about/biography>

Doğa ve insan arasında kurduğu ilişki kapsamında yalnızca ağaçlar yer almamaktadır. Doğada yer alan farklı nesnelere de bu ilişkinin kapsamını genişletmiştir. Patates adlı bu yapıtında (Görsel 9), bronz döktüğü birkaç patates nesnesinde şekillendirdiği insan yüzü formları ile patates yığını arasında ‘negatif bir temas’ olduğunu ifade etmiştir (Guiseppe Penone, t.y.).

2014’te Floransa’da Fort Belvedere’de düzenlenen kişisel sergisi “Sebzeler” serisinde insan bedeni ve ağaç dallarıyla oluşturduğu dengenin yansımalarını heykel formlarıyla izleyiciye sunmaktadır (Görsel10, 11).

Görsel 10. Guiseppe Penone, Sebze Jestleri serisinden çalışma (1983-1986; bronz koleksiyon), Sergi görünümü, Boşluğun Olayları, San Francesco Kilisesi.

Kaynak: <https://www.finestresullarte.info/opere-e-artisti/giuseppe-penone-incidenze-del-vuoto-arte-e-natura-ind>

Görsel 11. Guiseppe Penone, Sebze Jestleri serisinden çalışma (1983-1986), Bronz koleksiyon, Sergi görünümü, Boşluğun Olayları, San Francesco Kilisesi.

Kaynak: <https://www.finestresullarte.info/opere-e-artisti/giuseppe-penone-incidenze-del-vuoto-arte-e-natura-ind>

Görsel 12. Guiseppe Penone, Identita, 2017, Bronz, Çelik, 1257x730x610 cm, Özel Koleksiyon, Sergi Görünümü, Boşluğun Olayları.

Kaynak: <https://www.finestresullarte.info/opere-e-artisti/giuseppe-penone-incidenze-del-vuoto-arte-e-natura-indivisibili>

Eserlerinde kullandığı materyaller ile duygusal bir bağ kuran sanatçı, akıldan ziyade duygularına göre çalıştığı için ağırlıklı olarak kullandığı materyal olan ağaç ile empati kurduğunu ileri sürmektedir. Çalışmalarını; çağrışımlar, koku ve görüntüler gibi sesli başlıklar halinde adlandırıyor ve bu başlıklar eserlerinde yankı buluyor.

2. SONUÇ

Günümüzde yaşanmakta olan iklim sorunları karşısında insanoğlunun çaresiz ve aciz oluşu gerçeğinin anlam ve önemine 1960'larda sanatıyla öncülük eden Penone'nin eserleri bir haykırış niteliğinde değerlendirilebilir. Sanatçı, insanın doğada gerçekleştirdiği tüm eylemlerin kendisine geri dönüş olarak yansıtılacağını ifade etmektedir. İnsan doğanın bir parçasıdır. Doğa üzerindeki her eylemin sonuçları doğrudan insan yaşamını da etkilemektedir. Ancak doğa ve insan arasındaki bağlantıda insan olmadan da doğanın var olacağını fakat doğa olmadan insanın varlığının imkânsızlığına vurgu yapmaktadır. Dolayısıyla bu bağlantıda endişelenmesi gerekenin insan olduğuna dikkat çeker sanatçı.

Doğanın insan yaşamındaki anlam ve önemini sanatına taşıyan Guiseppe Penone, yaptığı çalışmalarda insan ve doğa arasında güçlü bir bağlantının olduğunu ve heykeli de bu bağlantıları ifade etmenin bir aracı olarak kullanmıştır. Özellikle son yıllarda küresel düzeyde yaşanmakta olan orman yangınları, sel felaketleri ve kuraklığın ciddi boyutlarda seyretmesi doğanın insan yaşamındaki önemini bir kez daha ortaya koymaktadır.

Çalışmalarında kullandığı ağaç formları yalnızca sanatında kullandığı araç değil sanatının öznesi ve nesnesi konumundadır. Doğayla iletişimindeki duygu ve düşüncelerinin birer yansıması olarak ortaya çıkmıştır.

Penone'nin eserlerinin yörüngesi her zaman insan ile doğa arasındaki ilişkiden etkilenmiş olduğunu göstermektedir. Sanatını doğadan beslenerek var eden sanatçı, görünür dünyayı paradoksal ve empatik bir vizyona sahiptir. İçeriği ve görünmez kısımlarını ince bir keşifle öne çıkarır, onu çoğu iç görü ile tasvir eder ve analiz eder.

Penone, güzel görünümlü eserler kaygısı içerisine düşmemiştir, ancak zarif ve estetik dokunuşu sanatının iç güzelliğini ortaya koymaktadır. Analitik ve duygusal yaklaşımı sayesinde izleyiciyi fiziksel dünyanın bir başka vizyonuna götürüyor ve insan ile doğa arasındaki mevcut bağlantıyı vurgulayarak ortaya koymaktadır.

Çevresi ile sürekli bağlantı halinde olan sanatçı, ağacın döngüsünü çözen ve genellikle doğadan bahsedilen kendi yaşam döngüsünün bir alegorisidir. Onun için ağaç, kaya ve doğa yalnızca sanatını oluşturan birer temadan ziyade hayatını bütünleştirdiği ana unsurlardır. Çalışmalarında galeriler ve müzelerde gösterilecek iki boyutlu eserler modelini kabul etmek yerine açık havada doğal unsurları eyleme dönüştürmeyi tercih etmiştir.

KAYNAKLAR

Exhibition: I Look To You And I See Nothing (2013). The Culturist. Erişim tarihi: 02.01.2018. <https://www.theculturist.com/home/exhibition-i-look-to-you-and-i-see-nothing.html>

Rozet, M. (2018). Giuseppe Penone – Des Corps de Pierre. Chateau La Coste. Erişim tarihi: 08.01.2018. <https://chateau-la-coste.com/giuseppe-penone-des-corps-de-pierre/>

Giuseppe Penone – Idee di Pietra (t.y.). Phillips. Erişim tarihi: 08.01.2018. <https://www.phillips.com/detail/GIUSEPPE-PENONE/NY011015/21>

Hunter, A. (2004). Guiseppe Penone Cover Article for Sculpture Magazine. Allison Hunter. Erişim tarihi: 02.01.2018. <http://www.allisonhunter.com/art/penone.html>

Italianiaparigi (t.y.). L'Albero delle vocali. Erişim tarihi: 03.07.2021. <https://italianiaparigi.wordpress.com/2010/04/25/1%E2%80%99albero-delle-vocali/>

Art Observed (2016). Giuseppe Penone: "Fui, Saró, Non Sono" At Marian Goodman Through October 22nd, 2016 Erişim tarihi: 05.07.2021. <http://artobserved.com/2016/10/london-giuseppe-penone-fui-saro-non-sono-at-marian-goodman-through-october-22nd-2016/>

Idee di Pietra (t.y.). Kassel Marketing. Erişim tarihi: 07.01.2018 <http://kassel-marketing.de/jp/documentax/documenta-outdoor-exhibits/penone-tree-idee-di-pietra-by-guiseppe-penone>

Cullinan, N. (10 Eylül 2004). Giuseppe Penone. Frieze. Erişim tarihi: 02.01.2018. <https://frieze.com/article/giuseppe-penone>.

Wright, K. (18 Ocak 2013). In The Studio: Giuseppe Penone, artist. Independent. Erişim tarihi: 03.01.2018. <http://www.independent.co.uk/arts-entertainment/art/features/in-the-studio-giuseppe-penone-artist-8456217.html>

Marks, T. (19 Eylöl 2015). Force of Nature: Interview with Giuseppe Penone. Apollo Magazine. Erişim tarihi: 03.01.2018. <https://www.apollo-magazine.com/force-of-nature-interview-with-giuseppe-penone/>

Giuseppe Penone (t.y.). Tate. Erişim tarihi: 02.01.2018. <http://www.tate.org.uk/art/artists/giuseppe-penone-1754>

Giannini, F. ve Baratta, I. (21 Ocak 2020). Natura, cultura ed essere umano come realtà indivisibili nell'arte di Giuseppe Penone. Finestre sull'arte. Erişim tarihi: 05.07.2021. <https://www.finestresullarte.info/opere-e-artisti/giuseppe-penone-incidenze-del-vuoto-arte-e-natura-indivisibili>

Giuseppe Penone (t.y.). Biography. Erişim tarihi: 05.07.2021. <http://46.101.25.223/en/about/biography>

Giuseppe Penone (t.y.). Artnet. Erişim tarihi: 02.01.2011. <http://www.artnet.com/artists/giuseppe-penone/>